

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ
วันจันทร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

อ.พ. ๒/๒๕๔๗

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้รวบรวมข้อมูล
ด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๕ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งมีเนื้อหา
แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา และประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ พ.ศ.

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานวุฒิสภา
โดยมุ่งเน้นสาระประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาใน
โอกาสต่อไป

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

“เอกสารประกอบการพิจารณา”

จัดทำโดย

นายหนัธ ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑
นางสาวลัดดาวัลย์ สมบูรณ์กิจชัย นิตกร ๕ นายทศวิญญู เกียรติทัตต์ วิทยากร ๕
นางสาววีรนุช หมั่นทอง เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
นางสาวธารินี ดวงสุวรรณ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒ ๕๕๕ ๕๖๒๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร ๐ ๒๖๔๔ ๑๕๗๔

สารบัญ

หน้า

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พ.ศ. - ๑ -

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

- ความเป็นมา ๑
- ประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๔
 ๑. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่หนึ่ง ๔
 ๒. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่สอง ๔
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง ๔
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๔
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สาม ๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

เครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๗

- ความเป็นมาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๗
- อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๑๒
- กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๑๕
- เครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๑๗

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑.๒ เหตุผล

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่ขณะนี้ยังไม่มีเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อแต่งในโอกาสที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ สมควรกำหนดให้มีเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขึ้นไว้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ และวันใช้บังคับ

๒.๑ ชื่อพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ."

๒.๒ วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๓. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ" หมายความว่า ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

"อดีตกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ" หมายความว่า บุคคลซึ่งเคยเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่พ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือกรรมการสิทธิ

มณฑลเทศาภิบาลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“เครื่องแบบ” หมายความว่า เครื่องแต่งกายซึ่งหลายรวมทั้งเครื่องหมายต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งประกอบเครื่องแต่งกายอย่างอื่นที่กำหนดให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรืออดีตกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่ง

๔. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๔.๑ กำหนดลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบและระเบียบในการแต่งเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบและระเบียบในการแต่งเครื่องแบบแต่ละประเภทของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรืออดีตกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามประกาศที่ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔.๒ บทกำหนดโทษสำหรับผู้ไม่มีสิทธิที่จะแต่งเครื่องแบบหรือผู้ที่ได้กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะแต่งเครื่องแบบ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรืออดีตกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยที่ตนไม่มีสิทธิที่จะแต่ง ถ้าได้กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะแต่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔.๓ บทรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา ประเด็นสำคัญ

จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และผลการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
เครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พ.ศ.

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. มีผู้นำเสนอเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา รวม ๒ ฉบับ

๑. เสนอโดย **คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี** เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. เสนอโดย **นายอำนาจ คลังผา และพันตำรวจโท ไวพจน์ อภรณ์รัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย** และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖

ร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับนี้ มีหลักการในทำนองเดียวกัน โดยฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ มีเหตุผลของการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่ขณะนี้ยังไม่มีเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อแต่งในโอกาสที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ สมควรกำหนดให้มีเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นไว้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คณะรัฐมนตรี พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และมีมติอนุมัติหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ตามที่**สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ**เสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอว่าโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ขณะนี้ยังไม่มีเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อแต่งในโอกาสที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ สมควรกำหนดให้มีเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นไว้

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ พร้อมกันไปในวันวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๓๒ (สมัย

สามัญนิติบัญญัติ) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และมีมติมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาการเมือง สภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้พิจารณาในวาระที่สองขึ้นคณะกรรมการ โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

คณะกรรมการพัฒนาการเมือง สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

๑. นายวิฑูรย์ นามบุตร	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสามารถ แก้วมีชัย	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. ศาสตราจารย์ลิขิต ธีรเวคิน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. รองศาสตราจารย์เอนก เหล่าธรรมทัศน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชวงค์ ฉายะบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ	เลขานุการคณะกรรมการ
๗. นายสุวิทย์ เสงี่ยมกุล	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๘. นายอภิชาติ การิกาญจน์	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นางกุสุมาลวดี ศิริโกมุท	ผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายจำนงค์ โพธิสาโร	กรรมการ
๑๑. นายเจริญ คັນธวงค์	กรรมการ
๑๒. นายชูศักดิ์ แยกทอง	กรรมการ
๑๓. นายประกิจ พลเดช	กรรมการ
๑๔. นายศรคม ภาชา	กรรมการ
๑๕. นายประสิทธิ์ จันทาทอง	กรรมการ
๑๖. นายสงวน พงษ์มณี	กรรมการ
๑๗. นายทวีศักดิ์ อนรรฆพันธ์	กรรมการ

เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๕ ครั้ง ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขถ้อยคำแต่อย่างใด

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

อนึ่ง เมื่อคราวที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง
 ชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและมีดำริให้
 คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณาว่าจะเห็นสมควรมอบหมายให้คณะกรรมาธิการ
 สามัญประจำวุฒิสภาคณะใดหรือจะเสนอให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณา
 ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐๙
 และในคราวประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕
 พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นควรมอบหมายให้คณะกรรมาธิการ
 กิจการองค์การอิสระ วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณาเสนอรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน
 ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐๙ กำหนดว่า "เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่าง
 พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณา
 มอบหมายให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้องหรือในกรณีที่มีความจำเป็น
 วุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้น คณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน แล้วยกกรณี เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
 ดังกล่าวเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมาธิการดังกล่าวรายงานต่อ
 ประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อไป"

ประเด็นสำคัญ

จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณา
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ พ.ศ.

๑. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

- ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราช
บัญญัติฉบับนี้ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์

๒. สรุปประเด็นสำคัญ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

๒.๑ ประเด็นที่มีการอภิปรายและได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง

- ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณา
เรียงตามลำดับมาตรา

ร่างพระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

<u>ชื่อร่างพระราชบัญญัติ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>คำปรารภ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๔</u>	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

ไม่มีการแก้ไข

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว ที่ประชุมได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปสักครั้งหนึ่ง ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑๖ โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขถ้อยคำแต่อย่างใด จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์

^๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑๖ กำหนดว่า

“เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๑๕ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปสักครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้ สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่าขัดแย้งกันอยู่”

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

เครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

ความเป็นมาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ เกิดขึ้นจากแรงผลักดันและความเรียกร้องต้องการของประชาชน ที่มุ่งหวังให้มีกลไกอิสระ เพื่อทำหน้าที่ ส่งเสริม คัดกรอง และพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มีผลปรากฏเป็นจริง ตามที่มีการบัญญัติรับรองสิทธิ เสรีภาพอย่างกว้างขวางไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยที่กระบวนการร่างกฎหมายเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ ภายหลังจากใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นับเป็นแบบอย่าง ที่ดีของการร่างกฎหมายที่มีผลเกี่ยวข้องกับประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีการประชาพิจารณ์ ทั่วประเทศ ในขณะที่ภาคประชาชนก็ตื่นตัวมีส่วนร่วมจัดเวทีศึกษาแลกเปลี่ยนบทเรียนของคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนของประเทศอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลให้มีการปรับปรุงร่างกฎหมายนี้ให้ดีขึ้นจากร่างเดิมในหลายประเด็น

พื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยมีกระบวนการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย และการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการร่วม กันรับผิดชอบต่อการสร้างสรรค์สังคม ผ่านเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทยหลายช่วง โดยเฉพาะ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ กรณี ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ และเหตุการณ์พฤษภาประชาธรรม ๒๕๓๕ ที่มีผลให้ ประชาชนตื่นตัวที่จะมีส่วนร่วมในการเมือง และการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ นอกจากนี้ประเทศไทยเองมี วิถีชีวิตดั้งเดิม ในการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนที่สุขสงบและเคารพคุณค่าซึ่งกันและกันมายาวนาน รวมทั้งได้รับรอง ปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อมาก็แสดงเจตนารมณ์ใน การพัฒนาการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศ และในระดับสากล โดยการเข้าเป็นภาคี พันธกรณีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอีกหลายฉบับในระยะต่อมา ที่สำคัญเช่น

๑. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๒๒
๒. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. ๒๕๓๒
๓. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๐๙
๔. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

การเป็นภาคีพันธกรณีระหว่างประเทศเหล่านี้ มีผลให้ประเทศไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องรายงานสถาน การณ์สิทธิมนุษยชนแต่ละด้านต่อสหประชาชาติ และต้องมีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ และการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐให้สอดคล้องกับพันธกรณีต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้งกลไกอิสระระดับชาติ เพื่อทำ หน้าที่ตรวจสอบ คัดกรอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้ปรากฏผลที่เป็นจริง โดยข้อเท็จจริงแล้วมีความพยายาม ของภาครัฐโดยคณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นหน่วยงานกลาง เตรียมการจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขึ้น แต่จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ร่างฯ ดังกล่าวยังไม่เสร็จสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม พื้นฐานของร่างฯ พ.ร.บ. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ ยังไม่ถือว่าเป็นองค์กรอิสระ แต่เป็นเพียงไก กลหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น

อัยการสูงสุด เป็นหน่วยงานกลาง เตรียมการจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขึ้น แต่จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ร่างฯดังกล่าวยังไม่เสร็จสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม พื้นฐานของร่างฯ พ.ร.บ. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ฉบับนี้ ยังไม่ถือว่าเป็นองค์กรอิสระ แต่เป็นเพียงกลไกหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น

องค์กรสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญ

ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีการกำหนดให้มืองค์กร 'ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา' ไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ยังไม่เป็นองค์กรอิสระ และไม่มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นกลไกตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งแม้จะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วก็ไม่มีการจัดตั้งแต่ประการใด

เมื่อมีกระแสเรียกร้องจากประชาชนให้มีการปฏิรูปการเมือง รัฐสภาได้มีมติให้จัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญโดยคัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจากทั่วประเทศ ๙๕ คน และเน้นกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ ที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ทั่วประเทศอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งบุคคล ชุมชน และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการบัญญัติให้มีกลไกอิสระหลายองค์กร เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการต่าง ๆ.

ในส่วนของการจัดตั้งองค์กรอิสระต่าง ๆ นั้น แต่เดิมยังไม่ปรากฏ "คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ" ในร่างฉบับแรกสุดของคณะทำงานที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย โดยกำหนดให้มีแต่ "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา" และมีการกำหนดหน้าที่ประการหนึ่งไว้ว่า "พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการกระทำหรือละเลยการกระทำ อันไม่เป็นไปตามพันธกรณี หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน กล่าวคือให้ทำหน้าที่เป็นกลไกด้านสิทธิมนุษยชนควบคู่ไปด้วย แต่บทบาทหน้าที่ยังมีข้อจำกัดมาก

ในช่วงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีการเสนอให้แยกเป็นสององค์กรอิสระ คือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากภาระหน้าที่แต่ละด้านกว้างขวางมาก จะไม่สามารถครอบคลุมภาระหน้าที่ด้านส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงเป็นที่มาของหมวดรัฐสภา ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (มาตรา ๑๙๖ - มาตรา ๑๙๘) และส่วนที่ ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๑๙๙ และ มาตรา ๒๐๐) ซึ่งจากการที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำแบบสอบถามทั่วประเทศ ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากกว่าร้อยละ ๘๐ ระบุให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และในที่สุดก็มีการกำหนดให้เป็นหนึ่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๕ และมีบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๓๔ ให้จัดตั้งองค์กร

“คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ภายในสองปี เช่นเดียวกับ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา”

บทบาทหน้าที่ “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ที่มีประเด็นต่างจาก “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” อาจจำแนกโดยย่อดังนี้

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งการละเมิดจาก เอกชน และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ นอกจากนี้สามารถหีบยกกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นมาพิจารณาตรวจสอบได้เองแม้จะไม่มีผู้ร้องเรียน และยังสามารถรับเรื่องร้องเรียนที่ไม่ระบุผู้ร้องได้ในขณะที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่อาจที่จะริเริ่มการตรวจสอบได้เอง และได้จำกัดเฉพาะกรณีร้องเรียนต่อหน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

๒. ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่จำกัดอยู่ที่ความชอบตามกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว เพราะต้องมีการพิจารณาด้วยว่า กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ นั้นขัดกับหลักสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และหลักสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณี หรือสนธิสัญญาหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือไม่ นอกจากนี้บางกรณีแม้ว่าจะมีการกระทำหรือละเลยการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่อาจเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรมในมิติของสิทธิมนุษยชนได้ด้วย ส่วนการมีบทบาทในการไกล่เกลี่ยเยียวยาได้นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ซึ่งมีบทบาทด้านนี้ได้เต็มที่

๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่ทำงานเชิงรุก เพื่อส่งเสริมและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีการศึกษา วิจัย และมีข้อเสนอแนะในเชิงกฎหมาย และนโยบายต่อรัฐบาลและรัฐสภา รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน โดยมีหน้าที่ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ สถาบันวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ก็เน้นการทำงานประสานงานกับเครือข่ายเช่นกัน แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีหน้าที่ชัดเจนโดยตรงในการเสนอกฎหมาย กฎ ระเบียบ และการกระทำต่าง ๆ ให้ศาลรัฐธรรมนูญ หรือให้ศาลปกครองวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๔. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่จัดทำรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประจำปีเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและสาธารณชน และเสนอแนะต่อรัฐบาลในการปฏิบัติ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี รวมทั้งการพิจารณาเสนอการเข้าเป็นภาคีเพิ่มเติมในข้อตกลงระหว่างประเทศที่ได้ประกาศใช้แล้วในนานาประเทศ

การประชาพิจารณ์ร่างกฎหมาย “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

ในวาระ ปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่ครบรอบ ๕๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ รัฐบาลโดยนายชวน หลีกภัย ได้จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานคณะกรรมการ และกระทรวงยุติธรรม เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่ร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ภาครัฐได้ยึดถือไปดำเนินการ และมีการจัดประชาพิจารณ์ต่อร่างนโยบายนี้ทั่วประเทศ โดยมีนายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี เป็นประธานคณะกรรมการประชาพิจารณ์ ซึ่งก่อให้เกิดความตื่นตัวในด้านสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยทั่วไป ซึ่งคณะรัฐมนตรี เห็นชอบนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ และมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามแผนดังกล่าว แต่จนถึงปัจจุบันนี้ ยังมีความคืบหน้าในการปฏิบัติของภาครัฐ น้อยมาก ทั้งที่เป็นนโยบายหลักขององค์การสหประชาชาติ

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้เอง จากบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา ๓๓๔ ที่กำหนดให้ จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติภายในสองปี รัฐบาลโดยนายพิชัย รัตตกุล รองนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๑ โดยมีอัยการสูงสุดเป็นประธาน ร่างฯ นี้มติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๑ และรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์ร่างกฎหมาย โดยมีนายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี เป็นประธาน เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ นับเป็นร่างกฎหมายฉบับแรกหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มีการจัดทำประชาพิจารณ์ในชื่อว่า “ร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พ.ศ.”

ข้อเสนอจากการประชาพิจารณ์ ที่มีผลต่อการปรับปรุงแก้ไขร่าง ๔ นี้ มีประเด็นที่สำคัญคือ

๑.การยืนยันให้เป็นองค์กรอิสระ ที่ไม่ถูกครอบงำจากระบบการเมือง คือ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ขณะที่เดิมมีมติคณะรัฐมนตรีให้รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการ และต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แก้ไขกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการ และให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี จนผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรในวาระแรกเมื่อเดือน มีนาคม ๒๕๔๒ แต่มีการคัดค้านอย่างมากจากนักวิชาการ นักสิทธิมนุษยชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งมีข้อเสนอที่สอดคล้องกับข้อเสนอจากเวทีประชาพิจารณ์ร่างกฎหมายนี้ทั่วประเทศ ในที่สุด ก็มีการแก้ไขร่างกฎหมายให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ รวมทั้งการเปลี่ยนชื่อเป็นร่าง พ.ร.บ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.

๒. กำหนดคุณสมบัติให้ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไว้เฉพาะบุคคลในวงการกฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา, อัยการ, กรรมการกฤษฎีกา, เจ้ากรมพระธรรมนูญทหาร เป็นต้น เมื่อคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรได้คัดค้านอย่างหนัก จึงได้กำหนดให้เป็นไปดังที่ปรากฏในปัจจุบันนี้

๓. การลดจำนวนกรรมการสรรหาที่มาจากข้าราชการประจำ และเพิ่มสัดส่วนกรรมการสรรหาจากสถาบันอุดมศึกษาแทน

๔. การกำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมในการเรียกข้อมูลและบุคคลเพื่อการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งในร่างฯ เดิมไม่ระบุไว้ รวมทั้งมีการกำหนดบทลงโทษให้ชัดเจนถ้าไม่ปฏิบัติตาม

๕. ให้คำนึงถึงสัดส่วนหญิงชายและองค์ประกอบที่หลากหลายในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม มีบางข้อเสนองจากการประชาพิจารณ์ต่อร่างกฎหมายนี้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาของรัฐสภาที่สำคัญคือ

๑. การกำหนดความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงาน โดยเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล และเป็นอิสระ ไม่ใช่ส่วนราชการ และสามารถเสนองบประมาณต่อรัฐสภาได้โดยตรง ไม่ต้องเสนอผ่านคณะรัฐมนตรี

๒. การเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้วินิจฉัยกฎหมาย ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสามารถทำหน้าที่แทนผู้เสียหายได้ ในกรณีการนำคดีขึ้นสู่ศาลปกครอง

ในที่สุด พ.ร.บ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็ผ่านรัฐสภาเมื่อ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา และไม่เพิ่มบทบาทหน้าที่ตามข้อเสนอดังกล่าว โดยมีการประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

บทบัญญัติมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการ ในกรณีที่น่าปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
๒. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๓. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
๔. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
๕. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา
๖. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย และมีอำนาจเรียกตรวจเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้อธิบาย รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ ในส่วนของพ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

มาตรา ๑๕

๑. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
๒. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการ ในกรณีที่น่าปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
๓. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๔. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
๕. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๖. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
๗. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
๘. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสมาชิกสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๙. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
๑๐. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๒

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑. มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใด ๆ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณาได้
๒. มีหนังสือเรียกบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยเอกชนที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องมาตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด
๓. ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๓๓

ให้กรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการแต่งตั้งเพื่อทำการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีบทกำหนดโทษดังนี้

มาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานที่ถูกเรียกหรือถูกสั่งให้ส่งตาม มาตรา ๓๒ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๒ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๕๕ ว่า "คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย"

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา การเลือก การถอดถอน และการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว"

ส่วน พ.ร.บ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้คำนึงถึงความเสมอภาคหญิงชายโดยระบุเพิ่มเติมในมาตรา ๕ ว่า "ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทั้งหญิงและชาย"

ในการสรรหาและเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขานุการวุฒิสภาได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๘ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ การจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่เหมาะสม ดำเนินการโดยคณะกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด นายกฤษฎา ความ อธิการบดีหรือผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลแห่งละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน ผู้แทนสื่อมวลชนในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเลือกกันเองกิจการละหนึ่งคนรวมสามคน และเลขานุการวุฒิสภา (ทำหน้าที่แทนเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) เป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหาฯ ซึ่งมีนายชานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน ได้กำหนดแนวทางการสรรหาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยให้ความเห็นชอบรายชื่อผู้สมัคร จำนวน ๕๕ คนจากผู้สมัคร ๒๐๐ คน และได้มีการประชุมเพื่อคัดเลือกให้เหลือผู้สมัครที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสองเท่าเป็นจำนวน ๒๒ คน ทั้งนี้ทุกคนต้องได้รับการรับรองอย่างน้อย ๓ ใน ๔ ของกรรมการสรรหา เพื่อเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาคัดเลือกในขั้นตอนที่ ๒ โดยคณะกรรมการสรรหาฯ ได้พิจารณาลงมติคัดเลือกถึง ๑๔ ครั้ง จึงได้จำนวนครบ ๒๒ คน

ขั้นตอนที่ ๒ การเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยวุฒิสภา คณะกรรมการสรรหาฯ ได้เสนอรายชื่อผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจำนวน ๒๒ คน โดยเสนอชาย ๑๑ คน หญิง ๑๑ คน ต่อประธานวุฒิสภา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่วุฒิสภาชุดนั้นหมดวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๓ จึงต้องรอให้มีวุฒิสภาชุดใหม่ซึ่งมาจากการเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาถึง ๕ ครั้งจึงได้จำนวนครบ ๒๐๐ คน โดยครั้งที่ห้าเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ต่อมาที่ประชุมวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ มีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๑๑ คน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติรวมทั้งรวบรวมหลักฐานที่จำเป็นของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อทั้ง ๒๒ คน เสนอรายงานต่อวุฒิสภา

วุฒิสภาได้พิจารณาเลือกโดยวิธีลงคะแนนลับเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ มีผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสมาชิกวุฒิสภาเพียง ๘ คน เป็นชาย ๕ คน หญิง ๔ คน แต่ไม่ครบ ๑๑ คน ซึ่งตาม พ.ร.บ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘ (๒) บัญญัติให้ที่ประชุมวุฒิสภามีการลงคะแนนเสียงเพียงครั้งเดียวเพื่อเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยแต่ละคน ต้องให้ได้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ต่างจากการเลือกตั้งองค์กรอิสระอื่น ๆ ที่วุฒิสภาสามารถนำรายชื่อที่ได้คะแนนสูงสุดแต่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งลงคะแนนเสียงในรอบต่อมา และแม้จะมีคะแนนไม่ถึงกึ่งหนึ่งก็สามารถได้รับเลือกโดยไม่ต้องกลับมาสรรหารอบใหม่ อันมีผลให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ครบจำนวน ๑๑ คน และตามกฎหมายจะยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้จนกว่าจะครบ ๑๑ คน คณะกรรมการสรรหาฯ จึงต้องเริ่มดำเนินการสรรหาให้ครบตามกระบวนการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มเติมอีก ๒ คน การสรรหาเพิ่มเติมมีความล่าช้าเนื่องจากกรรมการสรรหาที่มาจากพรรคการเมืองท่านหนึ่งได้ลาออกจากการเป็นกรรมการฯ จึงไม่ครบองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฯ จำเป็นต้องเชิญผู้แทนจากพรรคการเมืองต่างๆ ที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเลือกกันเองจำนวน ๑ คน เพื่อแทนกรรมการสรรหาฯ ที่ว่าง แต่พอดีมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ทำให้คณะกรรมการสรรหาฯ ไม่อาจมีการเลือกผู้แทนจากพรรคการเมืองให้ครบ ต้องรอจนกว่าการเลือกตั้งทั่วไปแล้วเสร็จ จึงได้คณะกรรมการสรรหาฯ ที่มีองค์ประกอบครบตามพระราชบัญญัติฯ คณะกรรมการ สรรหาฯ ได้ให้ความเห็นชอบรายชื่อผู้สมัครที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหาฯ กำหนด จำนวน ๒๕ คน จากผู้สมัคร ๕๓ คน และคัดเลือกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาฯ ทั้งหมดที่มีอยู่ ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเหมาะสมครบจำนวน ๔ คน เป็นชาย ๒ คน หญิง ๒ คน เสนอต่อประธานวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาริชาสามัญจำนวน ๑๑ คน เพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ และเสนอรายงานฯ ต่อวุฒิสภา ที่ประชุมวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ก็ได้พิจารณาเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒ คน คือผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน นพเกตุ และนางสุนี ไชยรส ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีกรรมการครบจำนวน ๑๑ คน

ขั้นตอนที่ ๓ การแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภาทั้ง ๑๑ คน ได้ประชุมเพื่อเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ หลังจากได้รับทราบผลการเลือกประธานกรรมการแล้ว ประธานวุฒิสภาได้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการชุดแรก เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีดังนี้

๑. นายเสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการ
๒. นายจรัส ดิมจายภิชัย กรรมการ
๓. คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร กรรมการ
๔. นางสาวมัยนา สุภาพงษ์ กรรมการ
๕. นายประดิษฐ์ เจริญไทยทั่ว กรรมการ
๖. นายสันต์ พานิช กรรมการ
๗. นายสุทิน นพเกตุ กรรมการ
๘. นางสุนี ไชยรส กรรมการ
๙. นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวัน กรรมการ
๑๐. คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการ
๑๑. นางสาวอากร วงษ์สังข์ กรรมการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดแรก จึงมีส่วนที่สมมูลในหลายองค์ประกอบ โดยเฉพาะความเสมอภาคหญิงชาย โดยมีชาย ๖ คน หญิง ๕ คน มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ ๔ จนถึงปริญญาเอก และมีพื้นฐานประสบการณ์ที่หลากหลายทั้งภาคราชการนักวิชาการองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน รวมทั้งมีอายุระหว่าง ๔๐ ปี จนถึง ๘๑ ปี

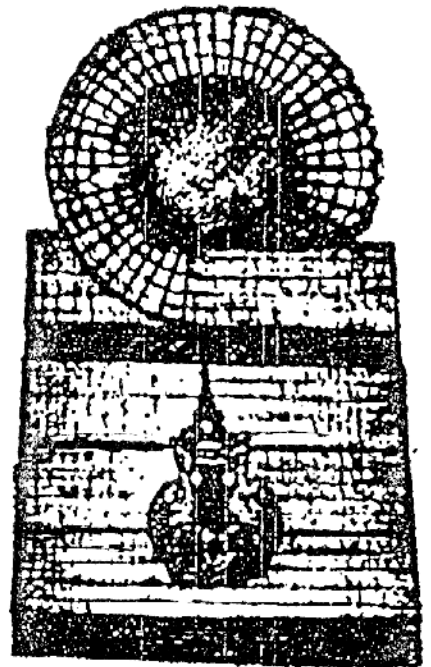
เครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

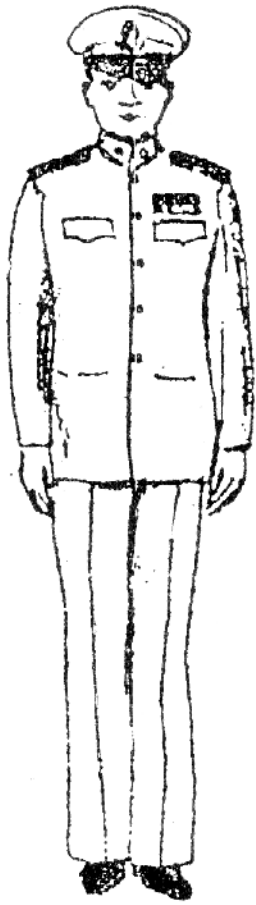
เครื่องหมายสังกัด และดุมโลหะสีทองตราครุฑฟ้าห์

อินทราณเครื่องแบบปกติขาว

อินทราณเครื่องแบบปกติกาฬคอปับ

เครื่องแบบปกติชาย

เครื่องแบบปกติหญิง

เครื่องแบบเต็มยศ

เครื่องแบบครึ่งยศ

เครื่องแบบเต็มยศ